

לפרשת חוקת – תשע"ד

הפרה המטהרת סמל לדור החיים

השופטת יסכה רוטנברג

פרשת חוקת פותחת בפרשת "פרה אדומה". מיקומה של פרשה זו, במקום זה, תמוה. מה לפרשת פרה אדומה, העוסקת כל כולה בדיני טומאה וטהרה, בספר במדבר? לכאורה, המקום הטבעי לפרשה זו הוא ספר ויקרא, העוסק בהרחבה בעניינים אלו. הקושי מתעצם מאחר ואת דיני פרה אדומה קיבלו ישראל זמן רב קודם לכן, סמוך לאחר נס קריעת ים סוף, במרה (זו דעת רש"י, בעקבות הגמרא בסנהדרין, בפרושו לספר שמות, ט"ו כ"ה). מדוע אם כן, פורטו דיני פרה אדומה דווקא במקום זה?

שמעתי מאבי, הרב מאיר שלזינגר, פירוש לדבר, בשם הרב י.ד. סלוביץ'ק. פרשת חוקת כורכת בחובה שני עניינים מרכזיים (בנוסף לפרשת פרה אדומה). החלק הראשון מתאר את סוף תקופת מנהיגי דור המדבר, מות מרים אחות משה ואהרון, חטא מי מריבה בו נגזר על משה ואהרון כי לא ייכנסו לארץ, ומות אהרון הכהן. החלק השני הוא תחילת תקופת כיבוש הארץ.

בני ישראל מתקרבים לארץ, והמלחמה הראשונה בה הם נתקלים היא מלחמת הכנעני: **"וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים, וילחם בישראל וישב ממנו שבי"** (פרק כא פסוק א). תגובת בני ישראל מתמצתת בפסוק אחד: **"וידר ישראל נדר לה', ויאמר אם נתן תיתן את העם הזה בידי, והחרמתי את עריהם"** (פרק כ"א פסוק ב). תגובה זו שונה מהותית מהאופן בו התנהל העם עד כה. לא עוד "ה' ילחם לכם, ואתם תחרשון" (שמות יד יד), כפי שהיה במלחמת ים סוף, לא עוד "ותישא כל העדה ויתנו את קולם, ויבכו..." (במדבר יד א), כפי שהיה בחטא המרגלים, אלא תגובה שמשמעה עשיית מעשה, יציאה למלחמה, בני ישראל ילחמו הם עצמם, בכוחם שלהם. אכן כן, ישראל מתפללים ומייחלים לעזרת ה', וגם מתחייבים להחרים את ערי הכנעני, אך ברור להם שעליהם ללחום את מלחמתם, **"נתן תיתן את העם הזה בידי, דגש" בידי**. זו התמודדות חדשה ושונה, של עם הלוקח את גורלו בידו. ובמקום התגובות שאפיינו את העם עד כה: בכי, תלונות, דרישות ותביעות מהקב"ה, יש פה נטילת אחריות תוך בקשת עזרה מהקב"ה.

דור יוצאי המדבר הוא דור של עבדים. במשך כל תקופת המדבר הוא התרגל לחיות אורח חיים שאינו טבעי ולסמוך על הנס. הוא ניזון מהמן היורד משמים, שותה מים מבארה של מרים, ומוקף ענני כבוד השומרים עליו ומאירים את דרכו. בכל עת צרה הוא זועק להקב"ה שמושיעו. אלא שהתנהלות שכזו אינה התנהלות המאפשרת בניית עם נורמאלי החי בארצו. כאשר נכנסים לארץ, יש לעבור מהנהגה ניסית להנהגה טבעית, צריך לחיות את החיים בדרך הטבע. לכן העם אומר נתן תיתן את העם הזה בידי.

ההנהגה בה חי דור המדבר, אינה הנהגה המביאה לביטוי את הכוחות הטמונים בעם, להיפך, היא מבוססת על פאסיביות מוחלטת. לא אלו הכוחות עימם ניתן לכבוש את הארץ. לצורך כיבוש ובניית הארץ, דרושים כוחות אחרים, כוחות של עם המאמין בעצמו וביכולותיו, ומסוגל ליזום וליצור.

וכך, על דור המדבר, וגם על מנהיגיו, נגזר למות במדבר. דור המדבר הוא לא רק דור עבדים, הסומך על הנס. זהו דור שעומד למות, על כן הוא דור

ללא עתיד, ללא תקוה, ללא השראה, ללא שאיפות וללא ציפיות. הרב סלוביצ'יק, מדמה דור זה לדור מת, שכל עתידו הוא מוות.

כדי להצליח בבניין הארץ, חייב דור הבנים שעומד לרשת את הארץ, להוציא מקרבו את תכונותיו של דור המדבר. רק כך יוכל להפוך לדור חי, עם עתיד, עם תקוה, עם שאיפות, דור שיוכל להתמודד עם האתגרים הגדולים הניצבים בפניו.

הפרה האדומה, מטהרת מטומאת המת. על כן את המעבר הזה, מדור המדבר, שהוא דור של מוות, לדור הבנים, שהוא דור של חיים, מציינים על ידי פרשת פרה אדומה .

שבת שלום .